

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 1, 2014 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 631.164.23: 330.322: 330.341.1

І. Л. Федун,

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, Київського національного авіаційного університету

ПРІОРИТЕТИ ПІДВИЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ В АГРОПРОМИСЛОВИМУ ВИРОБНИЦТВІ УКРАЇНИ

I. Fedun,

ces. Assistant Professor, Associate Professor of International Business Management, Kyiv National Aviation University

PRIORITIES INCREASE INNOVATION AND INVESTMENT ACTIVITY IN AGROINDUSTRIAL PRODUCTION UKRAINE

Розглянуто теоретичні аспекти стосовно визначення пріоритетних напрямів підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві України, здійснено моніторинг існуючих проблем в нових вимірах економічного простору, а також опрацьовані й запропоновані авторські підходи щодо формування пріоритетів підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві України.

Theoretical aspects concerning the definition of the priorities of enhancing innovation and investment activity in Ukraine agricultural production, by monitoring the current problems in the new dimensions of economic space, as well as processed and the authorized approaches to the formation of the priorities of enhancing innovation and investment activity in the agricultural production of Ukraine.

Ключеві слова: *інновація, агропромислове виробництво, розвиток, інноваційно-інвестиційна діяльність.*

Keywords: *innovation, agricultural production, development, innovatively and investment activities.*

Постановка проблеми. Інноваційно-інвестиційний шлях розвитку вітчизняного агропромислового виробництва пов'язаний з вибором пріоритетних напрямів активізації інноваційно-інвестиційної діяльності та методів стимулювання технологічних змін на основі знаходження балансу між раціональними потребами в сучасних технологіях і наявними науковими розробками. Тим часом, незважаючи на наявність у науково – технічній сфері значної кількості наукових праць за результатами фундаментальних і прикладних досліджень, висококваліфікованих наукових кадрів у агропромисловому виробництві відзначається вкрай низький рівень інноваційної активності. Частка агропромислових підприємств, що здійснюють розробку та інвестування нововведень, становила в 2007-2012 рр. менше 8 %, а величина показника рівня інноваційної активності в середньому по країнах Європейського Союзу досягає 47 % [5]. Таким чином, продемонстрований низький рівень інноваційної активності в більшості агропромислових підприємств є істотним гальмом модернізації агропромислового виробництва, що ставить на часі опрацювання наукових підходів стосовно формування пріоритетів підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві України..

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток теоретичних засад і практики підвищення інноваційно-інвестиційної активності досліджували зарубіжні вчені, зокрема: В. Александрова, Х. Барнет, Є. Вітте, Б. Гриньов, Е. Денісон, П. Друкер, П. Завлін, М. Кондрат'єв, С. Кузнец, Р. Менсел, Г. Менш, В. Мічерліх, Р. Солоу, Л. Соті, Б. Твісс, Р. Фатхутдинов, Х. Фрімен, А. Шпідгоф, Й. Шумпетер та ін. Проблеми інвестиційно-інноваційної діяльності розглядалися в працях вітчизняних вчених – О. Амоші, Л. Безчасного, В. Васенка, С. Володіна, А. Гайдучького, В. Гейця, О. Гудзь, О. Дація, Б. Данилишина, М. Корецького, М. Кропивка, М. Маліка, В. Месель-Веселяка, В. Осецького, Г. Підлісецького, П. Саблука, О. Тивончука, А. Чухна та ін. Водночас, у вітчизняних і зарубіжних наукових публікаціях недостатньо розроблені теоретичні аспекти стосовно визначення пріоритетних напрямів підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві в нових вимірах економічного простору, не нагромаджено достатньої кількості результативних досліджень, що стали б основою теоретичного обґрунтування та розроблення наукових підходів щодо формування пріоритетів підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві України.

Метою статті є розгляд теоретичних аспектів стосовно визначення пріоритетних напрямів підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві України, здійснення моніторингу існуючих проблем в нових вимірах економічного простору, та опрацювання авторських підходів щодо окреслення пріоритетів підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві України.

Виклад основного матеріалу. Аналіз структури інноваційної діяльності агропромислових підприємств засвідчує, що основним напрямом їх інноваційної діяльності є технологічна підготовка і дослідне виробництво. При цьому в середньому нові технології застосовують не більше 20,0 % інноваційно – активних агропромислових підприємств і менше 10 % з них реалізують інноваційні проекти з метою модернізації власного агропромислового виробництва (в економічно розвинених країнах – в середньому 50 % [3]).

Проведені дослідження свідчать про те, що в структурі витрат агропромислових підприємств на технологічні інновації переважають витрати на придбання машин та обладнання, на частку яких припадає понад 55% від загального обсягу витрат на технологічні інновації. Частка витрат на дослідження і розробки становила трохи більше 16%. Водночас економічно розвинені країни на виконання досліджень і розробок витрачають більше 50 % витрат на технологічні інновації. Недостатніми є масштаби і темпи поширення інновацій. Переважно, інновації випроваджуються тільки на декількох агропромислових підприємствах. Наявні факти розширення обсягів запозичення зарубіжних технологій неминуче провокують країну на „наздоганяння” розвитку за цілим науковими напрямками.

Для агропромислового виробництва України характерна наявність вкрай незбалансованою інноваційно-інвестиційної системи. З одного боку, створені і ефективно функціонують різноманітні об'єкти інноваційно-інвестиційної інфраструктури – інвестиційні та венчурні фонди, інноваційно – технологічні центри, кластерні науково-виробничі об'єднання, технопарки, бізнес – інкубатори. З іншого, – відсутні ефективні правила їх взаємодії на законодавчому рівні, що негативно впливає на результативність та якість досліджень, технічний рівень агропромислового виробництва.

Необхідність активізації інноваційної діяльності в Україні надзвичайно актуальна. Основними причинами цього, на думку більшості вчених, є: незавершеність і нелогічність проведених економічних перетворень в агросфері; слабкість ринкових інструментів аграрної економіки; збереження економічних відносин із зовнішнім світом, що базуються на імпорті високотехнологічного устаткування, машин, товарів широкого вжитку.

Цей перелік доцільно доповнити наступними обставинами:

відсутність на всіх рівнях управління систем менеджменту, орієнтованих на підвищення якості продукції, соціальний розвиток, конкурентоспроможність підприємств;

орієнтація розвитку агропромислового виробництва не на активізацію інноваційної діяльності, а на чинники виробництва та інвестиції.

При цьому не враховується, що фактори виробництва та інвестиції мають бути не метою функціонування соціально-економічних систем, а засобом активізації інноваційної діяльності та підвищення за рахунок цього темпів економічного зростання.

Активізація інноваційно-інвестиційних процесів в агропромисловому виробництві має передбачати створення реально функціонуючих інноваційних механізмів, що забезпечують реальну інтеграцію науки і виробництва, інновацій та інвестицій. У світі на одного вченого припадає 10 менеджерів, які відбирають перспективні науково-технічні досягнення, своєчасно патентують винаходи, займаються просуванням наукомістких товарів на ринок. У нашій країні на 10 вчених припадає лише один менеджер.

Можна відзначити шерег чинників, які в тій чи іншій мірі впливають на розвиток цих процесів. Серед них чинники технологічного порядку: загальний рівень технічного розвитку агропромислового виробництва, наявність ресурсозберігаючих та еколого – орієнтованих технологій, використання подвійних технологій, наявність висококваліфікованих фахівців. Іншу групу чинників становлять економічні чинники, спектр яких надзвичайно широкий. Це – податкова і кредитна політики, рівень інфляції, світові ціни на енергоносії, частка імпорту в зовнішньоторговельному обороті, стан світового та національного аграрного ринків, наявність інфраструктури фінансового ринку тощо. Особливо слід виділити проблему фінансування наукових розробок, які є базою для створення інновацій в агропромисловому виробництві. Обсяг і структура фінансування аграрної науки не відповідає ні потребам її розвитку, ні світовим стандартам. Достатньо відмітити, що частка внутрішніх витрат на дослідження і розробки у валовому внутрішньому продукті становить близько 1,16 %. Величина цього показника значно нижче, ніж в економічно розвинених країнах: 2,6 % в США, 2,55 % у Німеччині, 2,19 % у Франції. Величина асигнувань на науку з коштів державного бюджету у розрахунку на одного зайнятого дослідженнями і розробками в 6,8 рази менше, ніж у Франції, в 3,9 рази в Німеччині[5]. Брак фінансування науки є причиною відтоку кадрів та скорочення матеріально – технічних ресурсів наукових установ.

Структура і склад наукових кадрів за період аграрних реформ зазнали помітних трансформацій. Деформація структури зайнятості в науці була пов'язана з істотним скороченням чисельності безпосередніх учасників наукового процесу – науковців-дослідників і технологів. За останнє десятиріччя чисельність науковців-дослідників зменшилася майже в 3,4 рази, а технологів – в 4,8 рази. Основним джерелом фінансування аграрної науки і головним власником у цій сфері є держава, компенсуючи за рахунок бюджету низьку інвестиційну активність агропромислового бізнесу. У економічно розвинених країнах більше половини витрат на науково-дослідні та впроваджувальні роботи бере на себе бізнес. Зокрема, в Японії частка коштів корпорацій та приватних фірм у фінансуванні науки становить 72 %, в США – 68 % [3].

Істотним недоліком вітчизняної аграрної науки є слабка інноваційна орієнтація. Значною мірою це пов'язано з інерційністю моделі організації наукової діяльності, яка склалася ще при адміністративно-командній системі управління. Ключовою інституційною одиницею залишаються самостійні науково-дослідні установи, ізольовані від вузів і агропромислових підприємств. Водночас, в економічно розвинених країнах приватним бізнесом виконується основний обсяг науково – дослідних робіт. У структурі внутрішніх витрат на наукові дослідження і розробки кошти агропромислових підприємств становлять менше 6,4 %. Підгрунтям такого становища є наступні обставини. З одного боку, зменшення замовлень на науково-дослідні розробки науковим установам, було зумовлене падінням обсягів агропромислового виробництва. Крім того, основна частина замовлень здійснюється за рахунок прибутку, і природно, його зменшення звужує контур договірних відносин підприємств з науковими установами. З іншого боку, підвищуються вимоги до науково-дослідних розробок з точки зору їхньої корисності та ефективності. Сьогодні агропромисловому виробництву пропонуються розробки, що знаходяться на стадії технічного рішення, що збільшує витрати на впровадження та отримання необхідних техніко – економічних характеристик. Більше 70% винаходів направлено на підтримку і незначне вдосконалення діючої техніки і технологій. Впровадження таких винаходів не дає агропромисловим підприємствам тривалого економічного ефекту. Основна частина зразків машин та обладнання не відповідає сучасним вимогам якості, не має охоронних документів, сертифікатів безпеки, систем сервісу та експлуатаційного обслуговування тощо.

Значною мірою вказані обставини пов'язані з суттєвими інституційними змінами в самій науково – технічній сфері. У їх числі можна відмітити занепад підгалузевого сектору аграрної науки, що було засновано на системі головних науково – дослідних інститутів; скорочення проектно – конструкторських відділів в агропромислових підприємствах. Відбулося ослаблення зв'язків між різними, але єдиними для отримання практичного результату етапами наукової та виробничої діяльності (прикладні розробки – дослідно-конструкторські роботи – дослідний зразок – серійне виробництво). Сповільнилися темпи технічного переозброєння та розвитку матеріальної і науково-дослідної бази НДІ. Водночас наявний інтелектуальний і науковий потенціал не задіяний повною мірою на вирішення ключових завдань розвитку агропромислового виробництва. Продовжує недооцінюватися роль фундаментальної науки як базового компонента розвитку агропромислової інноваційної системи. За рахунок коштів бюджету фінансується велика кількість прикладних розробок, що не мають перспективи попиту на внутрішньому і зовнішньому ринках. Відсутність належних механізмів реалізації визначених державою пріоритетів науково – технологічного розвитку агропромислового виробництва та критеріїв оцінки результатів діяльності наукових установ не дозволяє сконцентрувати ресурси на підтримці провідних науково – дослідних установ. У сформованій системі бюджетного фінансування науки практично відсутні замовлення держави на інноваційні результати наукових розробок. Частка проектного фінансування інноваційних проектів агропромислового виробництва вкрай незначна. Для цієї форми фінансування характерні короткострокові виконання і істотне розпорощення коштів між різними виконавцями. У поєднанні з нерозвиненістю механізмів моніторингу проектів у сфері фундаментальних досліджень це не сприяє отриманню науково – технічної продукції, необхідної для агропромислового виробництва.

Для ліквідації такого положення державою мають бути сформовані пріоритети підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві та життєві заходи, пов'язані з реальною підтримкою фундаментальної науки та забезпечення випереджаючого його розвитку. У їх числі:

створення системи довгострокового фінансування великих проектів, пов'язаних з фундаментальними дослідженнями; вдосконалення системи управління фундаментальними дослідженнями, спрямованої на підвищення ролі конкурсного фінансування з метою створення конкурентного середовища у наукових організаціях;

збереження податкових пільг для наукових установ;

сприяння формуванню в науковій сфері „інноваційних ланцюгів”.

Найчастіше висловлюється думка, що важливими умовами підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві є наявність конкуренції і приватного бізнесу. У зарубіжній економічній літературі з інновацій саме ці умови розглядаються як домінуючі [6].

При цьому ставлення до конкуренції як фактору, що впливає на інноваційну активність підприємств, двояке. Низка авторів стверджує, що ефект конкуренції є позитивним, посилюючись на наявність лінійного зв'язку між кількістю інновацій і патентів, з одного боку, і збільшенням локальної конкуренції [7]. Інші автори стверджують, що межі впливу конкуренції обмежені, пов'язуючи її позитивний ефект з інноваційними стимулами менеджерів [8]. Цікаво, що дослідження, виконані в розрізі структури власності підприємств, засвідчують, що державні підприємства займаються інноваціями менше, ніж вже існуючі приватизовані або новостворені приватні підприємства [9].

Наявність двоякого результату впливу конкуренції на інноваційну активність підприємств підтверджується й аналізом діяльності підприємств – новаторів: посилення конкуренції позитивно впливає на їх інноваційну активність тільки при низькому рівні конкуренції [4] У разі високої конкуренції обмежувачами для зростання інноваційної активності виступають фінансові чинники. Конкуренція починає негативно впливати на інновації через що зменшується прибуток, оскільки впровадження інновацій вимагає додаткових витрат. Іншою причиною відмови від інновацій є нестача власних коштів. У цьому випадку обмежувачами є кредитні ресурси, пов'язані з високими процентними ставками на кредит.

Як засвідчує практика, найчастіше підвищення інноваційної активності агропромислових підприємств гальмується через критичний стан наявної матеріально-технічної бази, що не дозволяє освоювати принципово нові технології. „Рівень зношеності сільськогосподарської техніки становить 60-80%. Значна частина техніки застаріла не лише фізично, а й морально” “[1 с. 172]. Нині середній вік виробничого устаткування досягає 16 років, а фактичні терміни його служби – 32 роки. Це вдвічі перевищує встановлені нормативні терміни експлуатації[2].

Розширення інноваційної активності стримується і за рахунок інших умов, серед них можна виділити:

нерозвиненість системи технічного регулювання як системного елемента стимулювання інновацій;

низький рівень менеджменту агропромислових підприємств і, як наслідок, незадовільна корпоративна організація;

нерациональну організацію державного регулювання аграрного сектора, низькі темпи його реформування, відсутність координації дій з його модернізації.

Для подолання сформованих негативних тенденцій необхідно створити відповідні сприятливі умови підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві. Для цього мають бути сформовані пріоритети та розроблений і реалізований комплекс заходів, спрямованих на підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві.

Це завдання має вирішуватися не тільки на державному рівні, а й на рівні окремих економічних агентів, якими є інноваційно – активні агропромислові підприємства. У системі заходів щодо підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві основні питання мають бути пов'язані: із забезпеченням розширеного відтворення знань, комерціалізацією технологій, модернізацією агропромислового виробництва на основі інновацій. У свою чергу, забезпечення розширеного відтворення вимагає збалансованого рішення завдань, пов'язаних, з одного боку, із збереженням і розвитком системи базових інститутів і наукового середовища, що необхідно для генерації знань, а, з іншого боку, з вибором і підтримкою напрямів, що забезпечують прорив у знаннях.

Забезпечуючи збереження і розвиток наукового середовища генерації знань, не слід орієнтуватися тільки на збільшення обсягів фінансових ресурсів, що виділяються з бюджету на розвиток науки. Необхідно задіяти і внутрішні ресурси, провівши, передусім: реструктуризацію наявної мережі наукових установ, забезпечуючи збереження базових інститутів аграрної фундаментальної науки, які виступають платформою для „проривних” технологій; реформування та оптимізацію структури наукових установ на базі концентрації ресурсів у провідних наукових центрах та формування на їх основі ефективних наукових розробок; заходи щодо посилення ролі провідних наукових центрів, зайнятих комплексним вирішенням великих галузевих і міжгалузевих проблем прикладного характеру; підтримку наукових шкіл і молодих вчених. Важливою проблемою вважаємо проблему вибору та реалізації пріоритетних напрямів розвитку аграрної науки, технологій і техніки.

Реалізуючи вибрані пріоритети, необхідно забезпечити раціональне використання і концентрацію ресурсів. Це, в свою чергу, означає жорстке обмеження кількості пріоритетів. При цьому всі інші дослідження мають фінансуватися в межах цільових державних програм. До інструментів реалізації обраних пріоритетів слід віднести:

розвиток системи цільового фінансування наукових пріоритетів через спеціалізовані структури (фонди);

стимулювання участі в дослідженнях проривного характеру наукових підрозділів великих агропромислових підприємств і агрохолдингів.

У свою чергу комерціалізація технологій передбачає вибір пріоритетів інноваційного розвитку і концентрацію ресурсів різних економічних агентів на обраних напрямках. Обов'язковою умовою є розвиток інноваційної інфраструктури.

Підґрунтям реалізації вибору пріоритетів підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві повинні бути наступні принципи:

забезпечення мультиплікаційного ефекту, одержуваного в ході реалізації пріоритетів за участю агропромислових підприємств і агрохолдингів;

наявність обмеженої кількості пріоритетів, які отримують державну фінансову підтримку;

формування пріоритетів на основі аналізу тенденцій розвитку науково – технічної сфери і аграрних ринків.

Для досягнення позитивних результатів необхідно налагодити спільну роботу державних органів, бізнесу та наукової спільноти з пошуку і створення нових та збереження наявних аграрних ринків наукомісткої продукції. З цією метою доцільно забезпечити створення спільних конкурсних комісій, у функції яких входить пошук і відбір пріоритетних напрямків технологічного розвитку, формування спільних спеціалізованих фондів з пайовою участю держави та аграрного бізнесу.

Важливим елементом забезпечення процесу комерціалізації технологій в агропромисловому виробництві є інноваційно-інвестиційна інфраструктура. Її розвиток має ґрунтуватися на можливостях і вимогах агропромислового виробництва, максимальної адаптивності до сформованих у ньому умов.

Наявна інноваційна інфраструктура в агропромисловому виробництві потребує вдосконалення і використанні нових інструментів, серед яких:

створення центрів трансферу технологій за участю державних наукових центрів, вищих навчальних закладів та галузевих інститутів, техніко – впроваджувальних зон, системи фондів початкового інвестування інноваційних проектів;

розробка системи стимулів і мотивацій для учасників інноваційно-інвестиційного процесу, орієнтованих на створення високотехнологічної агропромислової продукції;

вдосконалення системи підготовки кадрів в сфері інноваційно-інвестиційного менеджменту;

реалізація системи заходів щодо формування інноваційно-інвестиційної культури.

Успішність модернізації агропромислового виробництва на основі інновацій залежить від:

спільної участі держави, бізнесу та науки у формуванні та реалізації великих інноваційних проектів;

підтримки процесів інтеграції агропромислових підприємств у світовий ринок за допомогою створення транснаціональних компаній або участі в них;

стимулювання розвитку малих і середніх високотехнологічних агропромислових підприємств.

Висновки. Сьогодні за даними статистики незначна частка агропромислових підприємств має можливість фінансувати наукові розробки, оновлення активів довготривалого користування та формувати базу із удосконалення професійного рівня працівників і адміністративного персоналу. Більшість агропромислових підприємств використовують застаріле обладнання і не мають можливостей провести якісні інноваційні зміни управлінського і виробничого характеру. Проблема полягає у тому, що моделі активізації інноваційно-інвестиційної діяльності агропромислових підприємств, які пропонують міжнародні організації і уряди інших країн, потребують адаптації для їх успішного застосування в Україні, проте підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві вимагає розроблення нового підходу до збільшення обсягу інвестицій на інноваційні цілі у агропромисловому виробництві і розроблення механізмів підвищення ефективності інвестування агропромисловими підприємствами інновацій.

Стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності, розробка стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку, визначення пріоритетів підвищення інноваційно-інвестиційної активності, мобілізація джерел інвестицій є важливою умовою стійкого і якісного розвитку агропромислового виробництва.

Підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві це багатоаспектна проблема, для вирішення якої слід використовувати наступні інструменти:

стимулювання ринку збуту конкурентоспроможної агропромислової продукції на основі розробки механізмів, що регулюють її закупівлю для державних потреб, а також створення системи довгострокових замовлень на виробництво високотехнологічної агропромислової продукції;

стимулювання інвестицій у модернізацію агропромислового виробництва на основі інновацій шляхом розширення практики та вдосконалення механізмів часткового фінансування великих інноваційних проектів з боку держави і приватного бізнесу;

стимулювання агропромислових підприємств до сприйняття інновацій на основі встановлення випереджальних стандартів науково – технічної продукції та впровадження заходів стимулювання придбання сучасних технологій, створених вітчизняними розробниками;

стимулювання процесів реформування агропромислового виробництва.

Підвищенню інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві може сприяти і створення корпоративних (вертикально і горизонтально інтегрованих) структур, які об'єднують сфери виробництва та науково – технічної діяльності.

Запропоновані пріоритети та система заходів щодо підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві базується на наявності в країні не тільки природних ресурсів, а й значного інтелектуального потенціалу. Концентрація ресурсів на запропонованих пріоритетних напрямках дозволить реалізувати переваги вже наявних науково - технічних закладів і отримати нові результати, необхідні для докорінного оновлення вітчизняного агропромислового виробництва.

Список використаних джерел.

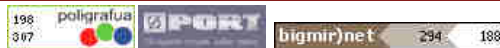
- Збарський В.К. Розвиток аграрного сектора Полтавщини / В.К. Збарський // Вісник Сумського національного аграрного університету – Серія „Фінанси і кредит”, 2010. №1 С. 172 – 175.
- Інвестування: Підручник/ В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І.Лепейко, О.П.Коюда. – К.: Знання, 2008. – 452 с.
- Макаренко С.В. Особливості інноваційного розвитку європейських країн / С.В. Макаренко // Проблеми науки. – 2008. – № 7. – С. 39-42.
- Козлов К., Соколов Д., Юдаєва К. Инновационная активность российских предприятий. М.: Московский центр Карнеги. Рабочие материалы. № 5. 2004. С. 9.
- Шматенко Р.М. Формування державної стимулюючої системи інноваційного розвитку підприємств на основі досвіду економічно-розвинених країн / Р.М. Шматенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – червень (№ 12). – С. 21-23.
- Aghion P., Vickers J. Competition and Growth with Step-by-step Innovation: An Example // European Economic Rev. – 1997.- P. 771 – 782, Aghion P., Howitt P. Competition, Corporate Governance, and Growth. - [S. 1], 200/- Unpublished notes.
- Blundell R., Griffith R., Van Reenen J. Dynamic Count Data Models of Technological Innovation // Economic J. – 1995. – Vol. 105. – P. 333-344.
- Aghion P., Dewatripont M., Rey P. Competition, Financial Discipline and Growth // The Rev. of Economic Studies. – 1999. – Vol.66. – Iss. 4. – P. 825-852/
- Competition and Enterprise Performance in Transition Economies: Evidence from a Cross-Country Survey // W.Carlin, S.Fries, M.Schaffer and P.Seabright. – London.

2001. - (CEPR Discussion Paper; 2840).

References.

1. Zbars'kyi, V.K. (2010), "Rozvytok aharnoho sektora Poltavshchyny", *Visnyk Sums'koho natsional'noho aharnoho universytetu – Seriya „Finansy i kredyt”*, vol.1, pp. 172 – 175.
2. Hryn'ova, V.M. Koyuda, V.O. Lepeyko, T.I. and Koyuda O.P. (2008), *Investuvannya: Pidruchnyk*, Znannya, Kyiv, Ukraine, p.452 .
3. Makarenko, Ye.V. (2008), "Osoblyvosti innovatsiynoho rozvytku yevropeys'kykh krayin", *Problemy nauky*, vol. 7, pp. 39-42.
4. Kozlov, K. Sokolov, D. and Yudaeva K. (2004), "Innovatsionnaya aktivnost' rossijskikh predpriyatij", *Moskovskij centr Karnegi. Rabochie materialy*, vol. 5, p. 9.
5. Shmatenko, R.M. (2009), "Formuvannya derzhavnoyi stymulyuyuchoyi systemy innovatsiynoho rozvytku pidpryyemstv na osnovi dosvidu ekonomichno-rozvyvnykh krayin", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 12, pp. 21-23.
6. Aghion P., Vickers J. Competition and Growth with Step-by-step Innovation: An Example // *European Economic Rev.* – 1997.- P. 771 – 782, Aghion P., Howitt P. Competition, Corporate Governance, and Growth. - [S. 1], 200/- Unpublished notes.
7. Blundell R., Griffith R., Van Reenen J. Dynamic Count Data Models of Technological Innovation// *Economic J.* – 1995. – Vol. 105. – P. 333-344.
8. Aghion P., Dewatripont M., Rey P. Competition, Financial Discipline and Growth// *The Rev. of Economic Studies.* – 1999. –Vol.66. – Iss. 4. – P. 825-852/
9. Competition and Enterprise Performance in Transition Economies: Evidence from a Cross-Country Survey// W.Carlin, S.Fries, M.Schaffer and P.Seabright. – London. 2001. - (CEPR Discussion Paper; 2840).

Стаття надійшла до редакції 17.01.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"